

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunstide osakond

Tantsukunsti õppekava

Ainikki Seppar

**STILISEERITUD EESTI TANTSU LOOMISE MÕJU VENERAHVUSEST
TANTSUÕPETAJALE**

Tantsuõpetaja kutse lõputöö

Juhendaja: Raido Mägi

Kaitsmisele lubatud.....

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2018

SISUKORD

SISUKORD	2
1. MIS ON MINU JAOKS TANTSUKOLLEKTIIV?	5
2. STILISEERITUD EESTI TANTS - KUIDAS MA JÕUDSIN SELLENI?	7
2.1 Kuidas valmis minu esimene eesti tants?	9
2.2 Mis eesmärk oli stiliseeritud eesti tantsu loomisel?	11
2.3 Stiliseeritud eesti tantsu tehnika minu jaoks	12
3. KOOLITANTSUL ESINEMINE.....	14
3.1 Koolitantsu finaali jõudmine.....	15
4. ENESEANALÜÜS.....	18
4.1 Tantsijate arvamus stiliseeritud tantsust ja õpetajast.....	19
KASUTATUD KIRJANDUS.....	22
Lisa 1.....	24
Lisa 2 Lihtlitsents	25

SISSEJUHATUS

Õpetaja kutse lõputöö praktikat tegin Kohtla-Järvel 2017. aasta oktoobris Tantskollektiivi Viis Tähte keskmisele grupile. Kuna see on minu endi poolt loodud tantsukollektiiv siis sain juba olemasoleva grupiga siduda oma lõputöö praktikaga.

Minu motivatsioon ja huvi stiliseeritud eesti tantsu vastu on suur. Oma uusi kogemusi ja teadmisi on oluline panna kirja, mida mina tänu lõputööle olen teinud. Laste arvamust soovisin teada kirjalikult, mis tähendab, et olin küsinud nende käest mõned küsimused ning vastuseid sain ma kirjalikult, sellest edasi mina analüüsisin neid ja panin kirjalikult kokku. Minul tekkis mitmeid probleeme nii teoreetilistes kui ka praktilistes teadmistes, selleks, et õpetada tantsijad. Alustuseks oli raske, kuna puudusid teadmised ajaloost ja oskussõnavarast. Minu jaoks olid olemas piirid, mille sees ma võisin varieeruda aga samas ei võinud unustada, et tegu on eesti tantsuga. Üheks probleemiks oli kujunenud ka küsimus enda jaoks, palju ma võib olla vaba rahvatantsust. Sellest omakorda kujunes endal soov õppida, uurida ja saada teadmisi rohkem, et olla enesekindlam ja julgem. Samuti on Kohtla-Järvel väga palju inimesi, kes tantsivad pärimus- ja rahvatantsu, kuid need on pensionärid. Minul on soov tuua Ida-Virumaale uut vaatenurka eesti tantsule, milleks on stiliseeritud eesti tants.

Probleemist kasvas välja küsimus, et millised on minu võimalused arendada endas eesti tantsu teadmisi ja viia see arusaadavas keeles tantsijateni ja kuidas ma leian oma süsteemi selles kõiges. Lõputöö kirjaliku osa eesmärgiks on leida vastuseid tekkinud probleemidele ja analüüsida ennast, kui uue tantsustiili õpetajat.

Esimeses peatükis on laiemalt kirja pandud, mis on minu jaoks tantsukollektiiv. Mida ta tähendab minu jaoks, mis on mulle tähtis ja mida ma arendan oma tantsijates iga päevaselt.

Teises peatükis uurin, kuidas ma jõudsin stiliseeritud eesti tantsuni. Kirjeldan uuritavat erinevates valdkondades ehk mis eesmärk oli minul luua ja kuidas valmis minu esimene

stiliseeritud eesti tants. Kõik on selleks, et endal oleks lihtsam aru saada, milles alustasin ja milleni olen ma jõudnud täna. Samuti toon välja ka eesti tantsu mõju vene rahvusest tantsijale.

Kolmandas peatükis räägin, meie tantsu edukast osalemisest tantsufestivalil Koolitants nii maakondlikul eelvoorul kui ka finaalis. Arutan lahti, millised emotsioonid olid osalejatel, millise eesmärgiga me võtsime osa ja kuidas toimus ettevalmistamine festivalile.

Viimases peatükis võtsin aluseks eneseanalüüsi, milles uurin ennast seest- ja väljas poolt. On väga huvitav panna kirja oma arvamust endast ja analüüsida oma tegemisi ja käitumist. Samuti on selles peatükis käsitletud ka laste arvamusi stiliseeritud eesti tantsust. Mis on tulnud minu poolt esitatud küsimustest ja nende vastustest.

1. MIS ON MINU JAOKS TANTSUKOLLEKTIIV?

Tantsukollektiiv Viis Tähte - minu enda loodud pisike pere, kus viie tütarlapsena alustasin 10 aastat tagasi omaloominguga. Tänapäevaks on kollektiiv aga kasvanud minu suureks eeskujuks ja tööks. Olen panustanud sellesse kõigega, mida ma tean ja oskan.

Alustasin oma teekonda, kui olin alles ise noor, 14-aastane. Ma ei teadnud õpetamisest ja tantsu pedagoogilisest osast palju. Lihtsalt alustasime tüdrukutega sammude õppimisest, mul ei olnud eesmärki luua kollektiiv, mis tegutseks ja kasvaks, pigem oli see vabaaja veetmisviis. Ma ei mõelnudki tol ajal, et see on algus minu tulevasele elukutsale. Paar aastat hiljem hakkasid liituma meiega teised valla ja linna lapsed. Aasta-aastalt hakkas kollektiiv kasvama ja arenema koos minuga. Olin alati silmad ja kõrvad lahti uueks informatsiooniks.

Ühel hetkel sain aru, et vanemad on andnud mulle võimaluse nende lapsi harida tantsulises ja kultuurilises mõttes. Minu kohustused kasvasid iga päevaga, mis tähendas, et mul oli vaja peale olemasolevate teadmiste ka midagi juurde. Seega keskkooli lõpetanud, küsisin enda käest, kas just tantsuõpetamine on minu edasine teekond. Sellele ei osanud ma kohe vastata ja võtsin terve aasta vabaks, et olla kindel selles otsuses. Mõte saada tantsuõpetajaks sai alguse mitte ainult tantsukollektiivi loomisest, vaid on mõjutatud ka pere poolt. Kogu minu pere tegeleb võistlustantsu õpetamisega, seega igapäevane mõju on paratamatu.

Olen aru saanud, et mitte niivõrd tantsutehnika pole mulle oluline, vaid pigem, et läbi tantsu saaksid minu lapsed suurteks kultuuriliselt ja tantsuliselt haritud täiskasvanud inimesteks. Minu jaoks on oluline, et lapsel oleks kõik korras ja teen selleks kõike, et aidata teda. Kas on need kodused probleemid või midagi muud, kõike saab lahendada, peaaegu, et lapsed teaksid, et mina aitan. 10 aastat möödunud, võin uhkelt öelda, et nad usaldavad mind.

Tantsukollektiiv on üks suur osa minu elust. See on süsteem, mis sisaldab endas tantsuõpetamist ja -tehnikat, samuti loovust, sõpru, kultuuri, distsipliini ja muidugi kohustusi. Tegelen tantsukollektiiviga iga päev, mis ei tähenda, et saame kokku ainult tantsutundideks, vaid me ka kokkame, mängime või käime koos teatrit nautimas. Proovin neile avada kultuurilist poolt

võimalikult palju, et nad oleksid haritud nendes valdkondades. Usun või loodan, et nad tõesti saavad kasu ja saavad aru ka sellest, et see on nende jaoks oluline.

Sammhaaval laienes mu pisike pere tervelt 40 lapseni, mis tähendab, et olen töötanud välja endale süsteemi. Tunnen tuge perelt, lastelt ja ka nende vanematelt. Võib tunduda imelik, aga paar aastat tagasi ei huvitanud peaaegu ühtegi vanemat, millega tegeleb tema laps, siiski muutused toimuvad. Lapsed motiveerivad mind iga päev oma talendiga, tahtega õppida ja sellega, kuidas nad raskusi ületavad. Õpin nendelt kõige rohkem, harin ennast, et saada heaks, pädevaks õpetajaks.

2. STILISEERITUD EESTI TANTS - KUIDAS MA JÕUDSIN SELLENI?

Paljud meist kindlasti armastavad reisida. Igas maailmanurgas on olemas oma tantsustiil ja kultuur, mida kantakse üle põlvest põlve. Igal rahvusel on isemoodi tantsud, mis on põnevad, omapärased, ilusad, jõulised ja salapärsed. Meile on aga lähedasem ja huvitavam just meie eesti tantsukultuur.

Enne Tartu Ülikooli Viljandi Kulutuuriakadeemiasse tulekut, olin kokku puutunud eesti tantsuga koolis, rahvatantsu ringis, kus polnud võimalustki loobuda sellest. Tantsisin umbes 2 aastat, mul polnud suurt huvi just selle tantsu vastu. Tol hetkel tegelesin aktiivselt võistlustantsuga, mis võrdus minu jaoks spordiga tegelemisega. Seetõttu tol hetkel ei süvenenud ma väga teistesse tantsustiilidesse.

Kolm aastat tagasi, kui eesti tantsuga ülikoolis uuesti kokku puutusin, olin armunud. Kindlasti oli see seotud õppejõuga, tunni eesmärgiga ja sellega, millise tulemuseni ma soovisin jõuda ise. Kaks aastat, mis õppisin tehnikat ja samme, panid mind aina rohkem uurima eesti tantsu kohta. Oskussõnavara oli täiesti uus ja selle õppimine võttis kaua aega. „Õpetaja peaks mängude ja tantsude õpetamisel kindlasti kasutama eesti rahvatantsu oskussõnavara, mis on Eestis kokkuleppeliselt tarvitusel nii pärimustantsude kirjeldamisel kui ka rahvusliku lavatantsu suursündmuste-tantsupidude-protsessis” (Tantsuline liikumine põhikooli kehalise kasvatuses tunnis, lk 15). Kuna oskussõnavara oli vajalik teada, et ainet läbida, siis õppimine oli suuresti motiveeritud.

Mulle tuli huvitav loominguline pakkumine oma kodukohas, mis oli tihedalt seotud eesti kultuuriga. Meile tulid külla noored Iževski folkloorkollektiivist, kellega on Kohtla-Järve juba mitu aastat koostööd teinud. Selle projekti eesmärgiks on eesti-udmurdi kultuuri õppimine läbi tantsu, muusika ja mängude. Ma võtsin lahkesti selle pakkumise vastu. Minu eesmärgiks oli aidata kokku panna etendus. Kaasasin sellesse ka oma tantsukollektiivi lapsi, ning tuli üks vahva projekt, mis jääb südamesse väga pikaks ajaks.

Joonis 1. Kohtla-Järve Jaanipäeval (*Allikas: Linnakantslei 2017*)

Joonis 2. Kultuuride sidumine (*Allikas: Linnakantslei 2017*)

Pärast seda projekti, ühel suvisel hommikul, tundsin, et vajan täpsemat informatsiooni selleks, et alustada Eesti tantsumaastikul tegutsemisega. Alustuseks olin võtnud raamatu „Tantusline liikumine põhikooli kehalise kasvatuse tunnis”, mille läbi lugenud, salvestasin enda jaoks olulisemad mõtted ja komponendid, et luua süsteemi. Tasapisi uurides, lugedes ja vaadates leidsin huvitava raja, mida mööda proovin tegutseda. „Pärismustants on folklooriliik - kogukonna traditsiooniline tantsimisviis või tantsuvorm, mis eksisteerib variantidena ja millel puudub üks kindel fikseeritud kuju. Seepärast tuleb pärimustantsu kirjeldust, videot vms tantsu õppimiseks kasutades alati meeles pidada, et tegemist on vaid osakesega tõesest selle tantsu kohta, aga mitte kunagi lõpliku tõe ega normiga. Võib öelda, et norm väljendub variantide ühisosas, mistõttu enne õpetama minekut võiks õpetaja tutvuda valitud tantsu- või mängutüübi erinevate variantidega, kuigi tundi toob ta neist võib-olla kaasa vaid ühe. Oluline on õpetaja isikliku traditsiooni tunnetuse aeganõudev, ent ka rahuldust ja kindlustunnet pakkuv teenus”(Tantsuline

liikumine põhikooli kehalise kasvatuse tunnis, lk.13). Pärismustantsu süsteem on mulle siia maani keeruline ja mõnes osas ka arusaamatu veel. Seega otsustasin, et alustuseks võtan stiliseeritud eesti tantsu, mis on samuti huvitav. Üks osa sellest on eesti tants ja teine osa estraaditants, mis on juba rohkem mõistetav ja teostatav.

2.1 Kuidas valmis minu esimene eesti tants?

Lapsed on harjunud tantsima juba pigem show- ja estraadistiilides, ja kui selle õppeaasta oktoobris mainisin, et sellel hooajal on tulemas uus tantsustiil, milleks on eesti tants, siis olid lapsed alguses natuke mures, kuidas nad sellega hakkama saavad. Aga need, kes olid varem käinud laagris, olid rohkem entusiastlikud. Alustasime vestlustega ja ajaloo, sest vundament on üks tähtsamaid asju, selleks et ehitada üks uhke maja. Rääkisin lastele eesti tantsu ajaloost ja tähtsamatest inimestest, kes olid algatajad ja kes on mõjutanud ka mind. Lapsed olid minu üllatuseks huvitatud kogu minu ideest. Ka minu jaoks oli see kõik uudne ja mõnes mõttes ka hirmutav.

Tompi sõnutsi (eravestlus, 01.04.2011) on mitte-eestlastele eesti tantsu kirjelduste tõlkimise juures väga oluline tähelepanu pöörata sissejuhatavale osale, mis avaks juhendajale ja tantsijatele tantsu tausta. Folkloorsete tantsude puhul tähendaks see tantsu tekkimise ja tõenäolise tantsimise olukorra ning kohalike olude kirjeldamist, arvestades, et need on võinud teataval määral tingida tantsu stiili, teemat jms. Ent ka autoritantsude puhul võib olla vajalik eesti kultuuritaustaga vähem tuttavale tantsijale ja juhendajale tantsu teemat ning folkloorseid viiteid lahti kirjutada. Palusin lastel otsida 2-3 videot, mis neile endile meeldivad, märksõnaks mainisin ainult seda, et võivad olla ka rahvatantsud, seltskonnatantsud kui ka stiliseeritud eesti tantsud. Järgmises tantsutunnis tõid lapsed palju rohkem näiteid, kui ma võisin ette kujutada. Vaatasime hoolikalt kõik läbi ja analüüsisime pärast iga tantsulõiku, mis meeldis ja mis pigem mitte. Alguses noored ei julgenud avaldada oma arvamust, kartsid, et ei ole veel piisavalt pädevad selles valdkonnas. Kuid mõned videod hiljem, keegi alustas ja teisedki liitusid diskussiooniga (hiljem mainisid mulle, et tänu ajaloolisele taustale, vaadatud videotele ja turvalisele keskkonnale, tekkis julgus avaldada oma arvamust). Kõige emotsionaalsem moment oli see, et igaüks tõi välja oma näidetes XII Noorte Tantsupeo „Mina Jään”. Võtsime aega ja vaatasime tantsupeo algusest lõppuni. Lapsed ja mina, kes ei ole kunagi osalenud sellistel suurtel üritustel, tekkis ühine unistus osaleda kunagi kõik koos Noorte Tantsupeol. Just sellised hetked panevad meid kui tantsijaid vene rahvusest tahtma õppida eesti tantsu ja kultuuri aina rohkem. Sellisel imelisel noodil lõpetasime

tunni ja võtsin paar nädalat vahet, et mõtiskleda selle üle, milline võiks olla minu esimene loodud eesti stiliseeritud tants.

Alustasin muusika otsimisega; enne mainisin, et see oli minu jaoks kõik uus, seega ka eesti muusika oli avastamata valdkond. Olin kuulanud mõnda aega ainult eesti muusikat. Ma ei pannud endale eesmärgiks, et laul peab olema eesti keeles, vaid pigem eesti helilooja. Kuulasin muusikat igal pool - kodus, tööl, autos. Valik muutus raskemaks iga kuulatud lauluga, ei olnud seda sisemist rahulolu, samas ka suurt jutustavad lugu või laulu, mis oleks tantsima panev. Mõtlesin, et võib-olla ikka ei leia ja pean pöörduma kellegi teise poole, kes on rohkem kompetente muusikalistes küsimustes. Siiski tuli enne proovi tüdrukutega meelde üks imeilus laul - Judith Parts „Arg Kosilane“. Andsin tüdrukutele kuulata muusikat, millesse armusid kohe ja jalad ei saanud olla enam paigal sõna otseses mõttes. „Pärimustants on oma loomulikus keskkonnas enamasti seotud elava muusikaga“ (Tantsuline liikumine põhikooli kehalise kasvatuses tunnis, lk 14). Seega meie valik jäi kohe selle muusika juurde, sest olen kuulnud seda ka *live*’is ning jäi hinge pikaks ajaks.

Ja nii samm sammhaaval valmis meie stiliseeritud eesti tants, mis võttis sugugi mitte vähe aega, aga mõtted lendasid ja loomingulisus arenes. Tüdrukud õppisid tublisti samme ja arusaamist tantsust. Võtsime alustuseks baassammud, mis viisid meid aina edasi. Detsembris, kui tuli välja kuulutus Koolitantsust, vaatasime reglementi ja kõik läks kokku loodud tantsuga. Reegliks oli eesti helilooja/autor, ükskõik kes või mis, peaasi, et on seotud Eestiga. Kohe sai otsustatud, et osaleme ja proovime. Just need märksõnad olid kaasas meiega alati. Viimased nädalad enne Koolitantsu maakondliku tantsupäeva harjutasime iga päev, et teha tants puhtaks.

„Siit võib edasi arutleda traditsioonilise tantsu tunnetamise üle. Leian, et õige tunnetus on tantsimise juures üks olulisemaid mõisteid ja sel on kaks põhilist eeldust. Esiteks on olemas füüsiline tunnetamine, mille eelduseks on oma kehast teadlik olemine. Tantsija, kel pole liikudes füüsilist enesekindlust ja enda keha juhtimise võimet, pole veenev. Leian, et hea traditsioonilise tantsu edasikandja peab olema võimeline oma keha liikumist tajuma, hindama ja juhtima. Teiseks on olemas traditsioonilise tantsu tuuma edasi kandev tunnetuse pärimuslik pool, mis muudab tantsu ainukordseks, konkreetsele rahvale iseloomulikuks ja väärtuslikuks. Siia alla kuulub kohehoiak, sammud, liigutused ja tantsu iseloom üldiselt Pärimuskoguja võib küll üles täheldada konkreetseid tantsusammud ja põhiliikumised, kuid tunnetus ja stiil tuleb igaühel endal leida.“ (Rahvast ja tantsust, lk 82-83).

2.2 Mis eesmärk oli stiliseeritud eesti tantsu loomisel?

Minu jaoks puudub täna Ida-Virumaal, täpsemalt öeldes Kohtla-Järvel uudne eesti tants, kui nii võib öelda. On olemas suurel hulgal rahvatantse, mida on aastast aastasse tantsitud, kuid meie maailm areneb kiiresti ning minu jaoks on esmaseks eesmärgiks tuua kodukanti uut vaatenurka eesti tantsule.

„Tundub üsna loomulik jälgida rahvatantsu nn stiliseerimise protsessi, mida on täheldatud umbes 20. sajandi 90. aastatel. Uute võimaluste otsimine rahvatantsude omadused pole mitte ainult võimalikud, vaid ka vajalikud. Lõppude lõpuks, need omadused ei jää samaks, muutuvad, ja mõnikord ka oluliselt, protsessis rahvas kohandub muutuvas füüsilises ning sotsiaalses keskkonnas või protsessis, kus muutuvad kultuuri paradigmat. Sellepärast kaotab rahvatantsud, mis kujunesid omal ajal, laialt levinud kujul, kaotavad järk-järgult oma tähtsust. Üha enam leiavad endale koha stiliseeritud rahvatantsud, st tantsud, kus traditsioonid kristalliseeruvad etnoplastiliste konstantide põhjal, mis täidetakse kaasaegsete väärtustega“ (Петровичко 2005).

Kindlasti ei tohi kaotada seda, mis oli loodud aastaid tagasi ja mida tantsitakse tänase päevani. On olemas eestvedajaid, kes on väga pädev selles valdkonnas. Kuid mina leidsin enda jaoks uue akna, uute võimaluste ja teadmistega. Enne mainisin juba, et lugedes tõin enda jaoks esile olulisemad mõtted.

Mind motiveerib ka see, et paljud noored meie kandis, just vene rahvusest, ei oska või ei soovi eesti tantsuga tegeleda ja seda õppida. Minu soov on seda stereotüüpi murda. Soovin näidata, et on olemas ka kaasaegne eesti tants, mis loodan motiveerib noori sellega tegelema.

Samuti oli huvitav teada, mis on eesti rahvatantsumaastikul huvitavat ja teistsugust võrreldes näiteks vene rahvatantsudega. Kindlasti on see ka lihtsalt peale vaadates mõistetav ja arusaadav. Olen kuulnud, et vene tants on palju raskem kui eesti tants. Ma pole varem kunagi mõelnud, et see võib olla vale. Tantsinud mõne tantsu läbi, on pulss üleval ja hingata rahulikult ei saa. Kui võrrelda neid kahte rahvatantse oma kogemuse põhjal, julgen öelda, et vene tantsud on kindlasti emotsionaalsel tasandil kõrgemal, hüpete ja pöörete poolest samuti. Kuid aga ka eesti tants ei jää alla, see võtab võhmale ja on julge, samas ka keeruline, kuna mitte iga ühe jaoks pole see kergesti meelde jääv ning ka riietus pole meie kultuuril sugugi lihtne. Mulle endale tundub, et meie rahvatantsud on pigem inimesi ühendavad tantsud, mis teeb meid ka omapärasteks.

2.3 Stiliseeritud eesti tantsu tehnika minu jaoks

„Pärismustantsu seatud või töödeldud (stiliseeritud) vormid võivad kuuluda nii folkloori kui professionaalse kunsti valdkonda, samuti nende piirialadele, omab võtmetähtsust tantsudiskursus, mille raames tuleks terminitega tähistada alljärgnev kahetasandiline mõistete hierarhia.

1. Rahvatants on üldmõiste, alajaotusega (a) pärimustants ja (b) rahvuslik tants- koreograafi ideed väljendav originaalne tantsukunsti teos, mille võidakse kasutada erinevaid rahvuslikkusele viitavaid elemente. Sünonüümid on rahvuslik autoritants, lavarahvatants.
2. Harrastustegevuse diskursuses on rahvatantsuharrastus kui vabaajategevus, mis seisneb nii pärimus- kui rahvuslike tantsude õppimises esitamiseks ja/või muudel eesmärkidel (meelelahutus, suhtlemine, treening vm). Sünonüüm on harrastusrahvatants“ (Kunstide vastas toimed: keha, tants ja muusika 2012, lk 23).

Kaks aastat õppinud eesti tantsu Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias, võib kindlasti väita, et see on omamoodi raske tantsustiil oma tehnikaga ja emotsioonidega. Minu jaoks stiliseeritud eesti tantsu tehnika seisneb väga heal eesti rahvatantsu baassammude teadmises, kui ei ole õppinud näiteks, mis on labajalg, käed rusikas või kodarjoon, on raske leida oma teekond tantsu loomisel. Selleks, et õpetada, on vaja ise olla pädev selles valdkonnas, sellest hakkas minu tehnika loomine. Tekkis süsteem, kus ma tundsin ennast mugavalt. Mul oli olemas baas ehk tehnika, mida ma arendasin iseseisvalt sinnamaani, et olla selles süsteemis kindel. Omast kogemusest olen õppinud, et tantsijatele meeldib alati uus informatsioon. „Õpilane/tantsija rohkem vastuvõtlikum, kui ta õpib uusi huvitavaid tantsuliigutusi või kui tunnis/proovis tantsumaterjal kantakse ette üllatustega. Uudishimulikus soodustab positiivset vastuvõtmist” (Педагогика и психология танца, lk. 95). Seepärast olin ka mina võtnud endale eesmärgiks tulla laste juurde alati uue informatsiooniga ja mitte lihtsalt olla laste ees ja näidata uut koreograafiat, vaid luua seda läbi nende silmade ehk koos nendega. Kindlasti oli ka hetki, kui mõnel tantsijal oli tunni lõpuks pigem rohkem energiat ja emotsioone, mõnel see langes, siis oli mul alati varuvariandiks minna tehniliselt õppelt üle pigem loovmängu või seltskonnatantsu juurde. See aitas kõikidel natuke nii liikuda kui ka vabastada pea uuest informatsioonist. Andes sellele veidi aega, korrates tunni lõpus õpitut, oli näha positiivset tulemust.

Eesti tantsu tehnika mõjutas mind emotsionaalsel tasandil. Ta on rahulik ja aitab mul keskenduda ühel kindal elemendil palju rohkem kui muu tantsustiil. Tänu sellele keskendun viimasel ajal

väga palju detailidele ja sammude puhtusele. Tegelen väga hoolikalt sellega, et mul oleks aega igale sammule pühendada nii palju aega, kui vajab seda iga tantsija. Mainisin, et muutusin ka emotsionaalses plaanis. Kui huvitavalt see ka ei kõlaks, tunnen endas rohkem tasakaalukust ja oma tegemiste mõtestamist.

Mind mõjutas seda looma, minu kogukond ja minu isiklik huvi vene rahvusest tantsijana eesti tantsu vastu. Kohtla-Järve on pole suur rahva- ja pärimustantsu armastaja, ning kahjuks pole noortel väga suurt huvi selle tantsustiili vastu. Samas suur huvi on vanemate inimeste seas. Aga kui tuleme noorte juurde tagasi, siis võin öelda, et mind ei motiveeri just rahvatants. Seega, kui ma tulin selle mõtte peale, tekkiski endal tahe olla eesti tantsuga seotud, ning arvan, et stiliseeritud on hea algus sellele. Mulle meeldib eesti tantsu juures konkreetsus, puhtus, teadlikkus tantsijal ja õpetajal sellest, mida tantsitakse. Kindlasti ka väljakutsed ja võimalus näidata armastust kodumaa vastu kõige paremini.

3. KOOLITANTSUL ESINEMINE

Alfred Raadik: „No kontserdi eel on närv püsti küll, ega uinud saa. Ikka mõtled, kuidas üht või teist asja teha nii, et parem tuleks, et lastel oleks laval mugavam. Peale kontserdi saab juba natukene rahulikumalt asja võtta. Oled küll nagu tühjakspigistatud sidrun. Siis märgid ainult üles, et sel korral oli see ja see viga, ja siis tead, et järgmine kord seda enam nii teha ei saa. Tahad ju, et iga asi oleks ikka tiptop! Ja veel üks asi. Minult on küsitud mitu korda, kuidas ma julgen juba valmis tehtud seadet vahetult enne kontserti pea peale pöörata. Ma olen siis alati öelnud, et lapsi peab usaldama. Lapsed on väga andekad. Ja nemad tahavad ju ka, et kõik oleks ikka ilus ja huvitavam kui eelmine kord oli. Ja mis puutub väljakulavastustesse, siis me pole veel kõiki laste võimeid ja andeid üles leidnudki. Need avastamise, milleks lapsed tantsus võimelised on, seisavad meil veel ees.“ (Õpetajad RAADIUKUD ja nende tantsud, lk 103-104). Tundsin mitu nädalat enne Koolitantsu sama tunnet, ma muutsin ja viimistlesin viimase minutini, usaldas in oma lapsi nii, nagu nemad mindki.

Mina pole varem koos oma lastega käinud Koolitantsul. Oli erinevaid takistusi, alates materiaalsest poolest, lõpetades sellega, et mina ise ei näinud suuri perspektiive seal, kuna teadsin, et minu ja tantsijate tase ei vasta „normidele“. Samuti on Ida-Virumaal nii suur konkurents show-ja estraaditantsudes, et polnud üldse isegi mõtet proovida. Me ei tundud suurt puudust sellest, et ei osalenud sellisel festivalil varasemalt. Mainisin enne, et see juhtus kogemata, tänu minu soovile proovida ennast uues stiilis ja tänu sellele, et tänavu on Koolitantsu põhipunktiks eesti laulud või heliloojad.

Muidugi kui registreerisime ennast koolitantsule, tekkisid ootamatud probleemid, alates tantsu viimistlemisest, lõpetades kostüümidega. Mul on alati abiks minu ema, kes aitab mind kostüümidega ja nende õmblemisega. Me teadsime, et ei soovi rahvariietust, sest tants erines traditsioonilisest rahvatantsust. Valisime hoolikalt riie ja selle värvi. Jäime kuldse värvi juurde ning meie peas kohe joonistus kleidi siluett. Koos lastega tegime neile pärjad kunstlilledest ning minu tüdrukud olidki valmis lavale minekuks. Video on lisatud lisas 1.

Enne lavaproovi rääkisime valgustehnikuga läbi ka valguse osas, mis oli mulle väga oluline ning oligi valmis minek. Proov ei edenenud nii ideaalselt, kui kõik me soovisime, samas meie eesmärk polnud ka võita, vaid tantsida suurel laval ja proovida ennast ka sellel festivalil. Tuligi aeg esineda, ja istusime koos tantsijatega korraks maha ja võtsime aega üksteise jaoks ning ka enda jaoks. Kellelgi tulid pisarad silma ja mitte sellest, et nad midagi kartsid, vaid pigem sellest, et nad on uhked selle üle, kuhu nad on jõudnud selle poole aastaga. Nad mainisid mulle, et nad ei uskunud oktoobrikuus, et jõuavad selle tantsuga Koolitantsule. Istusime ja rääkisime sellest ilusast loomingulisest teest, mille läbisime ja palusin neil iseloomustada ühe sõnaga seda tantsu või oma tunnet selle tantsuga. Ja teate, lastel tulid sellised emotsioonid ja sõnad, näiteks kodutunne, armastus kodu vastu, ja keegi mainis, et soovib õppida veel rohkem eesti tantsu. Mul polnud isegi kommentaare tol hetkel, sest see mõjus mulle ja motiveeris. Palusin neil tantsida laval selle tundega, mis nad ütlesid. Tantsu lõpetanud, tulid lapsed lavalt ära ja kõik emotsioonid järgnesid kohe, kui lavatagune uks läks kinni. Õnn ja pisarad, hüppamine ja kallistamine, sest kõik läks ideaalselt.

Kui hakati nimetama edasipääsejaid olin kuskil oma mõtetega kaugel ja rääkisin samal ajal ühe lapsevanemaga, kes mainis, et see aasta oli väga vähe ilusaid tantse, mida just noored tantsisid, pigem ainult tehnika ja trampimine. See pani mind mõtlema, et olin ise see, kes rõhus tehnikale ja leidsin selle enda jaoks eesti tantsust, lihtsalt tantsus ei näita lapsed välja seda, kui raske tants on või kui raske on neil endil seda tantsida. Õpi, õpeta, muuda - need olid minu märksõnad seda tantsu luues. Ja kui üks laps tuli mu juurde ja küsis, kas ma usun sellese, et saame edasi, oskasin talle vastata, et see eesmärk mul on, aga mitte esimesel kohal. Siis ta ütles: „Aga me saime edasi. Jookse lavale!“. Huvitaval kombel ma ei kuulnud oma nime, aga laps tuli nii armsalt minu juurde ja see juhtus nii kiiresti.

Pärast tantsupäeva oli ka žüriiga vestlusring, kuhu minnes soovisin kindlasti kuulda haritud inimeste mõtteid ja ettepanekuid ja ka kriitikat. Üllatuseks kuulsin ainult positiivsust ja motivatsiooni.

3.1 Koolitantsu finaali jõudmine

On huvitav, et “Eesti-teemaline tants” Koolitantsul on vägagi noor tantsukategooria. “Eesti Vabariigi 90 aasta juubel pole jätnud mõjutamata ka tänavust koolitantsufestivali. Et festivali korraldajad soovisid omalt poolt rõhutada isamaalis õhustikku, loodi uus tantsukategooria “Eesti-teemaline tants”.

“Soovime panna noori rohkem mõtlema oma riigi olemusele, kes me oleme, kust tuleme ja kuhu lähme,” ütles festivali peakorraldaja Marge Ehrenbusch.

“See tants võib, aga ei pea olema rahvatantsu sugemetega, küll aga peab saateks kindlasti kasutama Eesti heliloomingut. Selle tantsukategooria hindamisel keskendutakse pigem ideele ja väljendusoskusele,” selgitas Koolitants 2008 meediajuht Susan Lilleväli.”

Ka sellel aastal on Koolitants pühendatud Eestile, aga aasta number on kasvanud 10 võrra. „Kingitused Eestile,,. “Jätkuvalt seikleb festival läbi Eestimaa, et avastada värskaid ja originaalseid tantsuelamusi noortelt tantsijatelt, mida sel aastal esile tuua kingitusena meie Vabariigi sünnipäeval“.

Väga tore oli näha tantse, mis pühendati meie Vabariigile. Koolitantsu Ida-Virumaa maakondlikul päeval ei olnud nii palju Eesti Vabariigi sünnipäevale pühendatud kingitusi kui seda oli finaalis. Tähendab see mulle ainult seda, et olen õigel teel enesearenguga just eesti tantsu osas. Tunnen kindlasti tuge ka inimestelt, kes on meie kodukandis pädevad selles valdkonnas, ja vägagi uue vaatenurga poolt eesti tantsule.

Minu jaoks võib-olla Koolitants kui festival ei ole nii tähtis just konkurentsi pärast, vaid pigem uute inimeste, tutvuste kohtumispaik. On tore näha inimesi, keda tead juba tänu Viljandile. Lastel on see eesmärk teistsugune ja see aasta ma proovisin ka nende jaoks teha arusaadavamaks, et see, milliseid emotsioone ja kogemusi nad saavad, ongi parim kingitus neile endile. Kindlasti igal lapsel oli sees ka konkurentsitunne ja seda ei ole võimalik ära kaotada. Finaalis oli tunda rohkem seda tahet olla nominendid või laureaadid, sest peaaegu kõik olid võõrad kollektiivid, mis tegi võistlemise pigem huvitavamaks ja rikkamaks.

Jõudsimme Paidesse, oli ilus ilm, ja otsustasin teha lisaks mõne proovi õues, laste mänguväljakul, ja natuke rahustada neid, sest närvitsesid kõik. Kellegi jaoks oli see teine suur esinemine. Lapsed uudistasid kogu päeva kontserti, nii palju kui võimalik oli. Suundusime end valmis sättima esinemiseks ja küsisin, mis tantsud meeldisid ja mis pigem mitte ja miks. Tekkis terve diskussioon, lõpetuseks ütlesid, et väga huvitav on see, et nii palju uut informatsiooni, liikumist ja võimalusi on olemas. Ja see oligi minu jaoks kõige olulisem, mida nad pidi aru saama ja tundma sellest päevast.

Saime eesti tantsu kategoorias, 6.-9. klassi *nominentideks*. Rõõmu ja lusti oli lastel veel mitu päeva kui mitte nädalaid. Jõudnud koju, ootasid lapsevanemad meid pikisilmi, ning tänasid ja plaksutasid. Oli hea meel, et lastel on olemas tugi- lapsevanemad ja vanema rühuma tantsijad.

4. ENESEANALÜÜS

Mõeldes tagasi sellele täiesti uuele tantsu loomise protsessile, olen päris hästi hakkama saanud. Kindlasti on kohti, mida edasi arendada, nii tehnilises osas kui ka mõtete maailmas. Olen üleüldse tänulik, kuid ei tea kellele. Tõsi on see, et olen nüüd ühe kogemuse võrra rikkam, ning see oli üks töö, mis ei ole kaugeltki viimane, sest kogu see teema hakkas mind huvitama palju rohkem, kui oleks võinud arvata. Muidugi ka tänu diplomitööle, olen ma mõtteid kirja pannud, mis olid enne võib-olla kuskil kaugel, aga nüüd olen viimased lõpuks korrastanud.

Pole ammu tundud seda tunnet, kui oled läbi mõelnud tunni algusest kuni viimase minutini. See oli suur ja kasulik samm tagasi aega, kui alles alustasin õpetamisega. Panin alguses paberile kirja iga sammu, joonistasin ja tegin ka jooniseid. Mul polnud aimugi, millest ma peaksin alustama oma esimese eesti tantsu tundi, milline formaat on parem, mis töötab. Siis mõtlesin, et teen nii nagu olin teinud kunagi varem, kuid ainult eesti tantsu teemal. Oli huvitav kogeda seda uuesti, juba pigem täiskasvanud inimesena, kellel on uus vaade kõigele. See kindlasti aitas mul hoida kinni teemast ja olla terminites täpne. Harisin ennast iga tunniga aina rohkem. Vaatamata sellele, tulid ka mõned takistused ette, näiteks see, et suurem osa polnud kunagi tegelenud eesti tantsuga, seega pidin hoolikalt kõik enne läbi mõtlema ja analüüsima.

Kuna need seitse imelist tüdrukut said kokku esimest korda alles oktoobris, siis minu esimene eesti tants kujunes vägagi nende endi järgi. Olin hoolikalt vaadanud neid ja palju katsetanud, mis tuleb välja, millised nad on ja kuidas nad oskavad ennast väljendada läbi tantsu.

Vaatasin videomaterjali pärast Koolitantsu. Alguses oli mõtlemapanev osa; analüüsisin, kas kõik töötas või pigem mitte, kas liigutused olid õiged ja sobisid, ja kas lapsed suutsid edasi kanda loo mõtte. Vaadanud videot rohkem, tekkis tahe tantsus midagi muuta. Kui see tunne tuli, panin teadlikult ekraani kaugemale, et seda uut mõtet mitte nii palju avada. Muidugi muudatused tulid, kuid mitte suured, pigem korrastamise küsimused.

Mul on üliheameel selle üle, et minu elus on olemas lapsed, keda ma kasvatan kultuuriliselt ja tantsuliselt, keda armastan ja kellest hoolin. Olen alati nende jaoks olemas, ja nemad on teadlikud sellest. Eesti tantsuga kokkupuude on viinud meid festivalile ja sealt ka finaali, mis omakorda on oluline laste jaoks ja mulle suureks kogemuseks. Selle praktika jooksul, sain ma suuri teadmisi eesti rahvatantsu valdkonnast, mille üle ma nüüd uhke olen, ka uusi tutvusi maakonnas inimestega, kes on paratamatult tantsuga seotud. Samuti ka praktika jooksul õppisin palju vana-uut, ning sain teada, et vaatamata sellele, et laps näeb mind esimest korda ja tuli tantsima estraaditantsu, õpib ta nüüd eesti

tantsu - peamine on suhtlus ja armastus. Tuletasin endale alati meelde, et peamine mulle on kogemus, emotsioonid, inimesed ja vigadest me kõik proovime õppida.

Mina kui vene rahvusest tantsõpetaja kogesin suurt kodu armastust läbi eesti tantsu. Mind huvitab just tantsu võimalused edasi arenguks. Kuna meie tantsu maailm areneb kiiresti, siis eesti tants võiks samuti areneda ja otsida uusi võimalusi seda edasi kanda. Võib olla minu huvi ja armastus on tekkinud ka sellest, et olin õppinud 12 aastat eesti koolis ja see kultuur on mulle lähedane. Vaatamata sellele, et kodus on emakeel vene keel, me hoiame püsti eesti traditsioone. Iga inimene ise otsustab, mis on talle oluline ja mis pigem mitte, ma ei leia, et on suurt vahet selles, millisest rahvusest sina oled. Mina olen seadnud endale tulevikuks vägagi suured ootused uurida ja tegutseda eesti tantsu maastikul. Kas ma jätkan stiliseeritud poolt või lähen üle rahvatantsule, ei oska hetkel sellele vastata.

„Selleks, et õppida tantsima, täita oma isiklike tõlgendusi või luua tantse, on vaja jälgida distsipliini, ja arvetsama kollektiiviga, ning samuti pedagoogi ja koerograafi. Ja pedagoogid klassides ja koerograafid truppides omavad oma kollektiivides ühesugused probleemid, kuid tänu oma suurele kogemusele, oskavad nad nendega hakkama saada” (Педагогика и психология танца, lk 31). Ma võin öelda kindlasti seda ka enda kohta, sest kui mul ei oleks sellist alust, mis mul täna on - oleks palju rohkem muresid ja probleeme, mida ma peaksin alguses endale selgeks tegema. Täna olen kindel, milline pean olema, kui tantsuõpetaja tantsijatele.

4.1 Tantsijate arvamus stiliseeritud tantsust ja õpetajast

Õpilaste tagasiside saadeti mulle kirjalikult. Kui Koolitants oli jõudnud lõpusirgele, mainisin tantsijatele bussis, et sooviksin saada neilt ka tagasisidet. Olin varem ette valmistanud abistavad küsimused, mis peaksid olema just kui toeks neile. Positiivsus lastelt ja nende entusiasm motiveeris mind. Küsimusi oli nii eesti tantsu kohta, minu kui õpetaja kohta, mis on nende jaoks tantsukollektiiv, kus nad tantsivad ning milline on sisetunne pärast sellist uut kogemust.

7 tüdrukust 6 täitsid tagasisidelehe, pilt kujunes väga positiivseks. Armastan oma lapsi ja tean ka seda, et see tunne on vastastikune. Aga need sõnad, mis lapsed olid kirjutanud, on mulle väga olulised, sest tavaliselt keegi ei tule ja ei ütle neid. Oli näiteks: tore, heatahtlik, rõõmsameelne, alati aitab, parandab, kui milleski on viga. „Meie treener Ainikki on väga sõbralik ja mõistlik. Kui muretseme enne, kui lähme lavale, toetab ta meid ja rahustab - see aitab palju. Ta ütleb alati, et tantsiksime enda jaoks, tantsige oma hingega, et võit pole kõige tähtsam. Ta ütleb, et siin olemine ja

tantsime - see on võit. Ta on parim treener“, kirjutas Ksenia. Lugeda nende kommentaare minu õpetamise kohta ja kui positiivselt ja sooja südamega on nad seda teinud oli väga meeldiv.

Küsinud nende käest, milline on nende arvates eesti tants nüüd. Vastuseid tuli erinevaid - eesti tants on rõõmu ja elegantsuse väljendus, samuti kellegi jaoks on ta nii kiire kui ka rahulik, võib olla rütmikas või rahustav. „Eesti tants ei ole sugugi kerge, aga kui saad aru, millest tants räägib siis soovid tantsida aina rohkem ja rohkem.“, mainis oma tagasisides Anastasia.

Küsimusi oli Koolitantsu kogemustest ja mõtetest. Kellegi jaoks see tähendab tema kui tantsija uuele tasemele jõudmist. Peaaegu igaühel on emotsioonid, millest mitte keegi ei saa aru, sest seda on kogenud ainult nemad. Koolitantsult tulevad uued kogemused ja inimesed, õpitakse tundma üksteist, kasvab eneseväljendamise oskus.

Suurem osa tüdrukutest tantsivad minu juures juba mitte esimest aastat, keegi isegi juba 5ndat, ja uurisin, mis on nende jaoks tantsukollektiiv. „Kollektiiv on minu jaoks nagu teine perekond. Kollektiivis sa saad palju rohkem erinevaid emotsioone, sa saad rohkem nalja, uusi suhteid, sõpru. Kollektiivis on alati rõõmsam töötada ja saada üle mingitest raskustest. Kollektiiv alati aitab sind, kui sul ei tule midagi välja. Inimesed kes on kollektiivis alati annavad sulle nõu ja julgust juurde. Nad alati rõõmustavad su võitude üle ning kunagi ei lase kurvastada, kui midagi ei tulnud välja.“, ütles Jelizaveta oma tagasisides.

Mõned nädalad tagasi saime kokku ja arutamise nende kirjaliku tagasiside üle, mis olid väga positiivsed ja inspireerivad. Keegi lisas midagi, kellelgi tulid pisarad ja tänusõnad kogemuste eest, mis jäävad nende ellu igaveseks. Oli hea ja rahulik tunne, algus on tegutsemapanev ja olen teadlik nüüd sellest, et olen leidnud enda jaoks uue ja huvitava tantsu valdkonna.

KOKKUVÕTE

Minu töö Tantsukollektiivi Viis Tähte keskmise grupiga oli sellel aastal väga põnev, uus, motiveeriv ja õpetlik. Tegelesin tantsutundides stiliseeritud eesti tantsu õppimisega ja õpetamisega, mis tõi kaasa väga palju uut ja vajalikku informatsiooni, selleks et tegutseda edasi selles valdkonnas. Uurisin oma lõputöös ennast kui vene rahvusest tantsõpetajat stiliseeritud eesti tantsu maastikul. Kus tõin välja minu enda jaoks olulised komponendid, mis mõjutavad mind tegutsema ja uurima eesti tantsu. Põhjendasin, miks valisin lõputöö sooritamiseks teemat mina-stiliseeritud eesti tants valdkonnas ja selgitasin lähemalt mida pean tähtsaks ja milliseid tulemusi olen saavutanud selle lühikese aja jooksul. Viisin läbi väga mitmekülgseid tantsutunde, mis aitasid minul endal hoida huvi püsti. Olen saanud väga hea võimaluse panna kirja oma mõtted, eesmärgid, saavutused ja sain väga hea alguse viia Uus eesti tants Ida-Virumaale noorte sekka.

KASUTATUD KIRJANDUS

Eesti Tantsuagentuur. 2017. Koolitants 2018- Kingitused Eestile.

<http://tantsuagentuur.ee/2017/09/koolitants-2018-kingitused-eestile/> (05.05.2018)

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts. 2010. Rahvast ja tantsust. AS Printon Trükikoda.

KJLIAV. 2018. Jaanituli.

http://www.kohtlajarve.ee/index.php?area=1&p=static&page=uudised_2017, (09.05.2018)

Rahvusukultuuri Arendus-ja Koolituskeskus. 2008. Õpetajad RAADIKUD ja nende tantsud. Tallinna Raamatutrükikoda.

Sööt. A, Vares L, Kapper S, Purje S, Keres T, Lepiste M, Jürisson & Hendrikson P. 2012. Tantusline liikumine põhikooli kehalise kasvatuses tunnis. OÜ Koopiastudio, Viljandi.

Tallinna Ülikooli Kunstide Instituut & autorid. 2012. Kunstide vastastoimed: keha, tants ja muusika. Trükitud Sakus, AS Rebellis, 2012.

Teesalu H. 2008. Koolitants uuenes. <https://www.postimees.ee/1746859/koolitants-uuenes>. (07.05.2018)

Дитмара Зайфферт. 2012. Педагогика и психология танца. Издательство „Планета Музыки”.

Петроченко Наталья Валерьевна. 2005. Народный танец в современных условиях к вопросу о понятии и методологии исследования. [Диссертация]. Кемеровский государственный университет культуры и искусств. Кемерово.

SUMMARY

This year working with the dance collective "Viis Tähte" was a very new, interesting, motivating and instructive experience for me. In classes I was teaching stylized Estonian dance which gave me a lot of new information to keep working in that field. In this thesis of mine I was discovering myself as a teacher of Russian nationality in the field of stylized Estonian dance. In this work I highlighted some important things which influence studying Estonian dance. I taught various classes of dance which helped me to keep the interest for this topic. I have explained why I have chosen the thesis about stylized Estonian dance and more clearly have explained what in my opinion is important and which results were achieved by me in short time. It was a wonderful opportunity for me to write down my thoughts, goals, achievements, and I got a great chance to contribute to stylized Estonian dance of Ida-Virumaa.

Lisa 1

TANTSUFESTIVALIL KOOLITANTS (28.01.18) VIDEOSALVESTIS

Tantsu esitamise videosalvestis DVD-l. Videosalvestis on visuaalseks abiks käesolevale lõputööle, et lugeja saaks aru, kuidas näeb välja minu esimene stiliseeritud eesti tants.

Lisa 2 Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Ainikki Seppar (17.04.1994)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Stiliseeritud eesti tansu loomise mõju venerahvusest tantsuõpetajale“, mille juhendaja on Raido Mägi,

1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguste kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace'i kaudu kuni autoriõiguste kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 21.05.2018